Kader uitvoeringstoets Wetsvoorstel Slimmer straffen

Datum	11 juni 2026
Status	Definitief

Inhoud

Inleiding	4
Te beantwoorden vragen	5
Toetsingscriteria en basisvragen	5

Inleiding

Op 11 juni 2026 is het definitieve initiatiefwetsvoorstel Slimmer straffen aan de Tweede Kamer aangeboden, na verwerking van de consultatiereacties.

Concreet wordt met het wetsvoorstel beoogd het aantal kortdurende gevangenisstraffen te verminderen door twee wijzigingen: (1) de introductie van elektronische detentie als nieuwe vrijheidsbenemende hoofdstraf voor volwassenen en (2) aanpassingen in de regeling van de taakstraf die de oplegging en tenuitvoerlegging daarvan verruimen. Doel is de kans op recidive en nieuwe slachtoffers te verkleinen, met behoud van vergelding als strafdoel, en tegelijk de druk op de schaarse gevangeniscapaciteit te verlichten.

1. Elektronische detentie is een vorm van detentie op een door de rechter aangewezen locatie die wordt gecontroleerd met elektronische monitoring (enkelband) in plaats van fysieke insluiting. De uitvoering is gericht op het behouden van beschermende factoren zoals huisvesting, werk en inkomen. Tijdens de tenuitvoerlegging gelden in elk geval: het verbod strafbare feiten te plegen, een verbod op gebruik van alcohol en verdovende middelen, en de plicht mee te werken aan alcohol- en drugscontroles. Daarnaast kunnen bijzondere voorwaarden worden opgelegd, onder meer gericht op het verbeteren van vaardigheden en het voorkomen van recidive (bijvoorbeeld een locatieverbod). De reclassering adviseert over de praktische uitvoerbaarheid van elektronische detentie en over de aard en uitvoerbaarheid van eventuele bijzondere voorwaarden. Op de aangewezen locatie kunnen (onaangekondigde) controles plaatsvinden in het kader van de straf en het toezicht.

2. De regeling van de taakstraf wordt op drie punten gewijzigd:
    - Verhoging maximum uren voor de taakstraf: het wettelijk maximum voor de rechter stijgt van 240 naar 360 uur; voor de strafbeschikking van 180 naar 270 uur (alleen algemeen strafrecht, niet jeugdstrafrecht).
    - Verruiming uitvoeringstermijnen voor de taakstraf: de termijnen worden met een derde verlengd; van 9 naar 12 maanden en van 18 naar 24 maanden (alleen algemeen strafrecht, niet jeugdstrafrecht).
    - Flexibel in te vullen deel van de taakstraf: maximaal 20% van de opgelegde taakstrafuren kan door de reclassering flexibel worden ingezet voor doelgerichte interventies en begeleiding die tijdens de uitvoering nodig blijken. Dit is geen recht van de veroordeelde; de reclassering beoordeelt of inzet aangewezen en uitvoerbaar is (voor zowel algemeen strafrecht als jeugdstrafrecht).

Bovengenoemde aanpassingen brengen consequenties voor uw organisaties met zich mee. De uitvoeringstoets is gericht op onderzoek naar de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid, waarmee in kaart wordt gebracht wat de effecten zijn van de herziene regelgeving. Inzicht in deze aspecten is essentieel in het verdere wetsproces.

Een eerste impactanalyse van de consequenties is uitgevoerd door het SMS-team van de Directie Strafrechtketen, onder andere gebaseerd op een data uitvraag bij diverse ketenpartners, waaronder het CJIB. Deze impactanalyse is bijgevoegd in bijlage 4. De impactanalyse geeft onder meer een inschatting van de verschuivingen die plaats zullen vinden binnen de strafrechtketen als gevolg van dit wetsvoorstel, en koppelt daar waar mogelijk bandbreedtes aan met de te verwachten kosten en/of besparingen. In deze uitvoeringstoets dient een specifiekere kostenraming voor de uitvoeringsconsequenties van dit wetsvoorstel te worden verkregen. Verderop in dit document zijn toetsingscriteria genoemd en een aantal aanvullende (hulp)vragen geformuleerd.

Te beantwoorden vragen

Voor het beantwoorden van onderstaande vragen t.b.v. de uitvoeringstoets, wordt u verzocht de uitvoeringsanalyse in bijlage 4 en de door de initiatiefnemers verwachte impact als startpunt te nemen, zoals beschreven in het wetsvoorstel. Indien u bepaalde punten of aannames anders ziet dan zoals verwoord zijn in de uitvoeringsanalyse en het wetsvoorstel, wordt u verzocht dit in de toets te benoemen. Daarnaast verwacht ik in de uitvoeringstoets een specifiekere kostenraming van de bandbreedte die genoemd wordt in bijlage 4.

Onderdelen uitvoeringstoets

Centraal staat de vraag in welke mate de ketenpartners in staat zijn om de aanpassingen in het wetsvoorstel Slimmer straffen uit te voeren en welke middelen hiervoor nodig zijn en/of welke besparingen dit mogelijk met zich meebrengt. Het is aan de uitvoeringsorganisaties zelf op welke wijze de uitvoeringstoetsen precies worden ingericht, zolang de uitvoering binnen de kaders van deze notitie valt.

Inzicht in consequenties wetsvoorstel als geheel en per aanpassing

Het specifieke verzoek is om in de uitvoeringstoets zowel inzichtelijk te maken wat het wetsvoorstel als geheel aan kosten en/of besparingen met zich meebrengt, als inzichtelijk te maken welke kosten en/of besparingen de afzonderlijke aanpassingen met zich meebrengen.

Toetsingscriteria en basisvragen

Toetsingscriteria

De uitvoeringstoets heeft tot doel de uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en (budgettaire) gevolgen van de implementatie voor uw organisatie in kaart te brengen. In dat kader verneem ik graag van u een reactie onder gebruikmaking van de volgende toetsingscriteria, voor zover die in dit geval op uw organisatie van toepassing zijn:

Haalbaarheid

1. Uitvoerbaarheid: controleer of het concept wetsvoorstel praktisch uitvoerbaar is binnen de huidige infrastructuur en beschikbare middelen, of een haalbare wijziging daarvan.
2. Handhaafbaarheid: beoordeel hoe gemakkelijk het concept wetsvoorstel kan worden nageleefd en gecontroleerd.
3. Beoogde invoeringsdatum: deze is nog niet bepaald. Geef aan wat gezien de consequenties van dit wetsvoorstel voor uw organisatie de vroegst haalbare invoeringsdatum zou zijn.
4. Effecten op benodigde capaciteit: bepaal of er voldoende personeel beschikbaar is om de taken vanuit het concept wetsvoorstel uit te voeren.
5. Implementatie/risico’s/control: identificeer potentiële risico's en controlemechanismen tijdens implementatie.
6. ICT/IV: bekijk uitdagingen in technologie-integratie en benodigde IT-ondersteuning. Onderzoek technologische innovaties die kansen of bedreigingen vormen.
7. Gegevensuitwisseling: analyseer of gegevens veilig (kunnen) worden gedeeld tussen systemen.
8. Juridische aspecten: controleer juridische conformiteit en regelgevingsvereisten.

Levensvatbaarheid

9. Uitvoeringskosten (eenmalig/structureel): bereken zowel initiële als jaarlijks terugkerende kosten en besparingen voor de uitvoering van het concept wetsvoorstel. Analyseer economische omstandigheden die de kosteneffectiviteit kunnen beïnvloeden.
10. Strategie en planning: bepaal strategische doelen en integratie in lange-termijn plannen.

Wenselijkheid

11. Regeldruk (administratieve lasten): meet de impact van het voorstel op bureaucratische processen en verplichtingen.
12. Verantwoordings- en beleidsinformatie: identificeer gevolgen voor rapportagevereisten en strategische informatiebehoeften.
13. Politieke factoren: evalueer de invloed van politieke stabiliteit en beleid op de uitvoering.
14. Sociale factoren: beoordeel maatschappelijke trends en demografische veranderingen die relevant zijn.

Basisvragen

Voor het opstellen van de uitvoeringstoets dienen (in ieder geval) de volgende vragen te worden beantwoord:

Beschrijving toekomstige situatie

1. Beschrijf op hoofdlijnen hoe u de beoogde uitvoeringstaken verwacht te realiseren, inclusief benodigde processen en technologie.

De primaire uitvoeringstaken die voortvloeien uit dit wetsvoorstel liggen bij andere partijen. De politie komt in beeld in uitzonderingssituaties, waarbij de uitvoering van de maatregelen door toedoen van de veroordeelde niet loopt zoals verwacht. De taak van de politie is dan in beginsel niet wezenlijk anders dan in situaties zonder elektronische detentie, m.a.w. hiervoor hoeven geen nieuwe processen te worden ingericht. Denk aan situaties als:

- De veroordeelde meldt zich niet op afgesproken tijdstip om de enkelband aan te laten leggen en houdt zich vervolgens langdurig onvindbaar.
- De veroordeelde komt in contact met de politie -in de reguliere uitvoering van surveillance- en noodhulpactiviteiten - op tijd en plaats die in strijd zijn met de bijzondere voorwaarden.
- De veroordeelde pleegt strafbare feiten die ter kennis komen van de politie
- De politie ontvangt informatie van slachtoffers dat de veroordeelde hen benadert in weerwil van contact- of gebiedsverboden
- De veroordeelde houdt zich langdurig onvindbaar (na al dan niet doorknippen van enkelband).

De belangrijkste voorwaarde om ook in deze situaties adequaat te kunnen handelen is dat in de informatiesystemen van de politie te allen tijde bekend is dat aan veroordeelde elektronische detentie is opgelegd, op welk adres en met welke bijzondere voorwaarden.

Een "nieuwe" taak die extra aandacht behoeft is de begeleiding van medewerkers van Reclassering e/o DJI bij het binnentreden van de woning waar de elektronische detentie ten uitvoer wordt gelegd in situaties waarin door gevaarzetting de "sterke arm" noodzakelijk wordt geacht. Hierover dienen goede (proces)afspraken te worden gemaakt. Toezicht op de naleving (incl. controles op drugs- en alcoholgebruik) is uitsluitend een taak van Reclassering / DJI; de inzet van politie dient hier een uiterste middel te zijn om de toezichttaak van Reclassering e/o DJI in bijzondere gevallen te kunnen uitvoeren, waarin er aantoonbare gevaarzetting is.

Veranderanalyse

2. Geef aan hoe u voldoet aan het wettelijk kader, randvoorwaarden en principes zoals vastgelegd in het concept wetsvoorstel.

Onzeker is of een reclasseringsadvies dat wordt uitgebracht in het kader van thuisdetentie andere eisen stelt aan de informatiebehoefte van de reclassering dan andersoortige reclasseringsrapporten. De Wet politieregisters (Wpg) staat alleen verstrekking van zogeheten artikel 8 en artikel 13-gegevens aan de reclassering toe. De vraag is of, met name in het kader van het inschatten van het risico op voorgezet crimineel handelen, niet ook gegevens die vallen onder het regime van artikel 9 Wpg aan de reclassering verstrekt zouden moeten kunnen worden.

De noodzakelijke informatiedeling met Reclassering en DJI, zowel in het kader van het opstellen van reclasseringsadvies (bijv. informatie over woonsituatie, antecedenten medebewoners etc.) als in het kader van de tenuitvoerlegging vallen binnen bestaande wettelijke mogelijkheden.

3. Beschrijf de flexibiliteit binnen uw organisatie bij fluctuaties in werkvolume (inclusief onzekerheidsmarge).

De bovengrens van het aantal elektronische detenties is berekend op ruim 5.000 gevallen per jaar. Ervan uitgaand dat de rechter niet in alle gevallen waarin elektronische detentie mogelijk is, dit ook zal opleggen, gaan we uit van een bandbreedte van tussen de 1500 en 3500 gevallen per jaar. Doordat de regeling er in voorziet dat de rechter rekening houdt met contra-indicaties (type delict, recidivegevaar, woonsituatie, verslaving, historie van onttrekkingen etc.) en de reclassering in haar advisering ook de geschiktheid van de veroordeelde voor elektronische detentie beoordeelt, gaat de politie ervan uit dat het overgrote deel van de veroordeelden zich zal houden aan de voorwaarden en dat de meer extreme situaties waarin de inzet van de politie noodzakelijk is (zoals hierboven bij 1. Beschreven) zich maar beperkt zullen voordoen.

4. Geef aan hoe bestaande kennis en competenties hergebruikt worden en welke aanvullingen nodig zijn.

Behalve kennis over het bestaan van deze nieuwe executiemodaliteit en procesafspraken met partners vergt dit geen bijzondere nieuwe kennis of competenties.

5. Welke bijkomende randvoorwaarden stelt u aan de uitvoering van de beoogde taken?

De informatie over opgelegde elektronische detentie en de bijkomende voorwaarden dienen langs geautomatiseerde weg opgenomen te worden in de relevante politiesystemen. Deze informatie dient ook zeer actueel gehouden te worden, dus bij beëindiging of omzetting naar vervangende hechtenis dient die informatie

ook weer aangepast te worden. In het systeem Executie & Signalering (hierna: E&S) is geautomatiseerde opdrachtverstrekking vanuit CJIB naar de politie voorzien. Op het moment dat opdrachten voldoen aan de afgesproken kaders kunnen ze zonder meer worden ingeladen.

6. Hoe worden veranderingen gecommuniceerd en geaccepteerd door medewerkers om weerstand te minimaliseren?

De invoering van elektronische detentie als hoofdstraf zal aandacht moeten krijgen in briefings op alle basisteams, en evt. verwerkt worden in e-learnings en vergt zeker een apart instructiemoment voor de hovj's

Informatievoorziening

7. Welke data heeft u nodig van andere uitvoeringsorganisaties om uw taken efficiënt uit te voeren?

Zie het antwoord bij vraag 5.

8. Wordt er gebruik gemaakt van AI of algoritmen? Indien ja, beschrijf hun rol.

Niet van toepassing

9. Welke informatiesystemen worden beïnvloed door dit concept wetsvoorstel en wat is hun impact op de uitvoering?

De relevante systemen worden ook nu al gevoed met toezichtsopdrachten. Deze wetswijziging heeft daarvoor geen gevolgen.

Kosten en inzet

10. Wat zijn de jaarlijkse geschatte implementatie- en structurele kosten en besparingen per maatregel en voor het geheel? Graag adequaat en traceerbaar onderbouwd met een p x q berekening.

Niet van toepassing

11. Specificeer ICT-kosten binnen zowel implementatie- als exploitatiekosten met daarbij aandacht voor de alcohol- en drugscontroles; vermeld al deze kosten apart naast totale jaarlijkse kosten.

Niet van toepassing

12. Wat zijn de gevolgen voor de personele capaciteit per schaalniveau?

Niet van toepassing

13. Specificeer kosten voor flexibele (externe) inhuur/diensten binnen implementatie- en exploitatiekosten.

De benodigde inspanningen voor implementatie betreffen grotendeels regulier werk (briefing-items maken, aanpassing leermiddelen).

14. Hoe verhoudt uw kostenraming zich tot het toegekende meerjarige budget?

Niet van toepassing

15. Welke alternatieve financieringsopties of bezuinigingsmaatregelen zijn beschikbaar mocht het budget ontoereikend zijn?

Niet van toepassing

Beheersing

16. Beschrijf top 5 risico's inclusief financiële gevolgen en invloed op tijdsplanning.

De geautomatiseerde voeding van E&S met berichten voor deze nieuwe executiemodaliteit is niet tijdig gereed, waardoor potentieel duizenden berichten per jaar handmatig moeten worden ingevoerd (en handmatig actueel gehouden). Dat zou meerdere fte's per jaar vergen, dus meerdere tonnen per jaar.

Dit risico is vooral relevant indien de afspraken om de voeding van opdrachten binnen E&S over te dragen van politie naar CJIB zodanige vertraging zou oplopen dat de politie ook voor deze nieuwe stroom toch invoerwerk voor zou moeten uitvoeren.

De procesafspraken over de inzet van politie bij binnentreding voor toezichtdoeleinden worden onvoldoende scherp gemaakt (of onvoldoende nageleefd), waardoor in veel meer gevallen dan bij uiterste noodzaak de politie (ad hoc) wordt ingeschakeld om Reclassering / DJI te assisteren bij binnentreden

De procesafspraken bij onttrekkingen worden onvoldoende gekaderd met een tijdslimiet (bijv. pas na 72 uur onttrekking wordt een opsporingsverzoek politie gedaan), waardoor de politie veel inzet moet plegen bij onttrekkingen die zonder inzet mogelijk kortdurend van aard waren geweest en hadden kunnen worden afgedaan met een Reclasseringsgesprek.

17. Hoe worden risico's gemonitord en beheersingsmaatregelen uitgevoerd gedurende tijdens de exploitatiefase?

De inzet voor bovengenoemde laatste 2 risico's moet apart geregistreerd worden, zodat geteld kan worden hoevaak in dit kader geassisteerd is c.q. hoevaak verzoek om opsporing is gedaan.

18. Welke uitgangspunten hanteert u voor kwaliteitsmanagement tijdens realisatie- en exploitatiefase?

Niet van toepassing

19. Welke maatregelen heeft u getroffen om gegevensbeveiliging en privacy te waarborgen tijdens informatie-uitwisseling?

Dit vraagt geen specifieke maatregelen anders dan die al gelden voor de omgang met politiegegevens.

<u>Implementatie en planning</u>

20. Welke stappen moeten worden genomen om tot exploitatie van beoogde taken over te gaan? Geef inzicht in planning en mijlpalen.
    - Aanpassen en testen E&S voor deze nieuwe berichten, ruim voor inwerkingtredingsdatum.
    - Voorlichting en instructieactiviteiten (incl. eventuele e-learning) kort voor inwerkingtreding.

Beide vergen opname in korpsportfolio en zullen dus tijdig voorbereid moeten worden.

21. Welke mechanismen zijn ingesteld om problemen tijdens de implementatiefase vroegtijdig te identificeren en op te lossen?

Naast het antwoord op vraag 17: via netwerk van hoofden Arrestantenzaken, het Districten Afstemmingsoverleg, kwaliteitsnetwerk hovj en mogelijke andere betrokken gremia zal vanuit portefeuille actief de vinger aan de pols gehouden worden of de uitvoering naar verwachting verloopt.